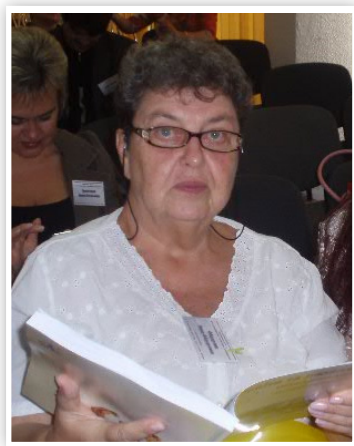

8. АНАЛІТИКА

Ніна Федорівна Федорова,

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
відділу діагностики обдарованості
Інституту обдарованої дитини НАПН України,
м. Київ, Україна

ОДИН ДЕНЬ ФІНСЬКИХ УЧНІВ АБО СИСТЕМА СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ФІНЛЯНДІЇ (аналіз Інтернет-джерела)

Проведен аналіз системи середнього образования в Финляндии. Раскрыты ее положительные стороны, показана структура как среднего, профессионально-технического, так и высшего образования. Освещен вопрос первенства в рейтингах международных исследований (PISA). Акцентировано на том, что вызывает тревогу у руководства государства: спад рейтинговых показателей качества образования и мгновенное на них реагирования. Отмечено, что важным является материальное обеспечение образовательных работников.

Ключевые слова: система среднего образования, одаренные дети, рейтинги.

The analysis of the secondary education system in Finland. Disclosed its positive side, it shows the structure of a secondary, vocational and higher education. The questions of the championship in the rankings of international studies (PISA). Pointing out that are the concern of the state leadership: the decline of rating indicators of the quality of education and instantaneous response to them. It is noted that it is important material support of educational workers.

Key words: secondary education, gifted children, ratings.

У Фінляндії навчання дітей відбувається за трьома ступенями: *початкова ланка* – 1–3 класи; *середня* – 4–6 класи, що утворюють молодшу ступінь і 7–9, які утворюють старший ступінь; *старша ланка* – 9–11 класи. На останньому ступені навчаються не всі діти шкільного віку. Більшості учнів доводиться навчатися у декількох навчальних закладах. Загальноосвітніх навчальних закладів різних ступенів у Фінляндії більше 2,5 тисяч. У них навчається більше 520 тисяч дітей. Є також гімназії, де діти навчаються лише у старших класах. Таких навчальних закладів функціонує не менше 400 і навчається у них більше 100 тисяч учнів. Однак зі зниженням демографічних показників кількість навчальних закладів щороку зменшується

(закриваються вони переважно у сільській місцевості, де загальна кількість не досягає 50 учнів).

Навчаються фінські учні за п'ятиденним розписом. Кількість навчальних занять може бути різною, але не більше *семи* в день. У молодших класах навчальне навантаження може досягати 20, середніх – 30, а у старших – 35 навчальних занять. Навчальне заняття триває 45 хв, перерви між ними зазвичай тривають 15 хв, а обідня перерва – 30 хв. У старших класах практикують спарені навчальні заняття, які переважно тривають 75 хв, а іноді – 90 хв, як в університетах. Учні старшого ступеня можуть вільно вибирати розпис навчання, оскільки він є конструктом, що містить шеститижневий курс.

У молодших класах навчання здійснюється без оцінювання, а у старших класах передбачено лише підсумкове оцінювання. За час навчання учні складають один іспит після закінчення старшого ступеня, для отримання атестату зрілості. Набрані бали зараховують до вступу в університет разом із результатами вступної кампанії.

Класні кімнати виглядають тривіально, а процес навчання відбувається досить цікаво. Наприклад, навчальне заняття проводять троє дорослих: учитель математики, учитель-вихователь та студент-практикант.

У фінів усіх дітей вважають обдарованими. Незалежно від здібностей та особливостей розвитку навчаються всі разом. Учитель-вихователь надає допомогу тим учням, які цього потребують (наприклад, не можуть зосередитися, почали відставати тощо). Учням дозволено перешіптуватися зі сусідами, але не зловживати цим. Користуватися смартфонами заборонено.

Приклад. Сьомий клас, урок математики. Учитель розповідає що таке відсотки. Разом з учнями розв'язує задачу, а потім несподівано задає логічну задачу: «На безлюдному острові знайдено тіло чоловіка з огризком олівця у руці. Звідки він там взявся?» Правильна відповідь: цей чоловік легів з товаришами на повітряній кулі. Куля почала падати і, коли всі мішки з піском було викинуто, мандрівникам необхідно було тягнути жереб. Вистрибнув з повітряної кулі той, кому дістався короткий олівець.

Учитель відводить на розв'язання цієї логічної задачі учням 7–9 класів 5–10 хв, протягом яких

відповідає на їхні запитання «так» або «ні», поки учні не знайдуть вірну відповідь.

Значну увагу приділяють командній діяльності учнів. Керівник відділу статистики та міжнародних зв'язків Христина Волмарі наголошує на тому, що: «сьогодні мало професій, де ви можете бути одинаком, майже в усіх сферах існує потреба з командної професійної діяльності».

Після 9 класу значна кількість дітей (50 %) залишається навчатися ще упродовж 2–3 років, а 40 % учнів вступає на навчання до професійно-технічних училищ. Одним із престижних професійно-технічних училищ є Helsinki Vocational College. У цьому коледжі займаються підготовкою спеціалістів будівельних професій. Стажування учні проходять у Великій Британії. Після закінчення коледжу учні можуть вступати до політехнічного університету (навчання продовжується до 5 років), де вони отримують ступінь магістра). Дивно, але за отриманою робочою професією фіни можуть заробляти 2–3 тисячі євро.

У фінів не існує загальної програми і єдиного підручника, відсутні будь-які перевірки, а також не існує рейтингу навчальних закладів. Освітняни відмовилися від них на початку 1990-х років. Учні можуть звертатися до вчителів лише на ім'я. Однак усе вищезгадане не знижує якість знань учнів. Система середньої освіти у Фінляндії багато років займає перше місце у міжнародних рейтингах.

Система освіти Фінляндії має певну структуру (рис. 1).

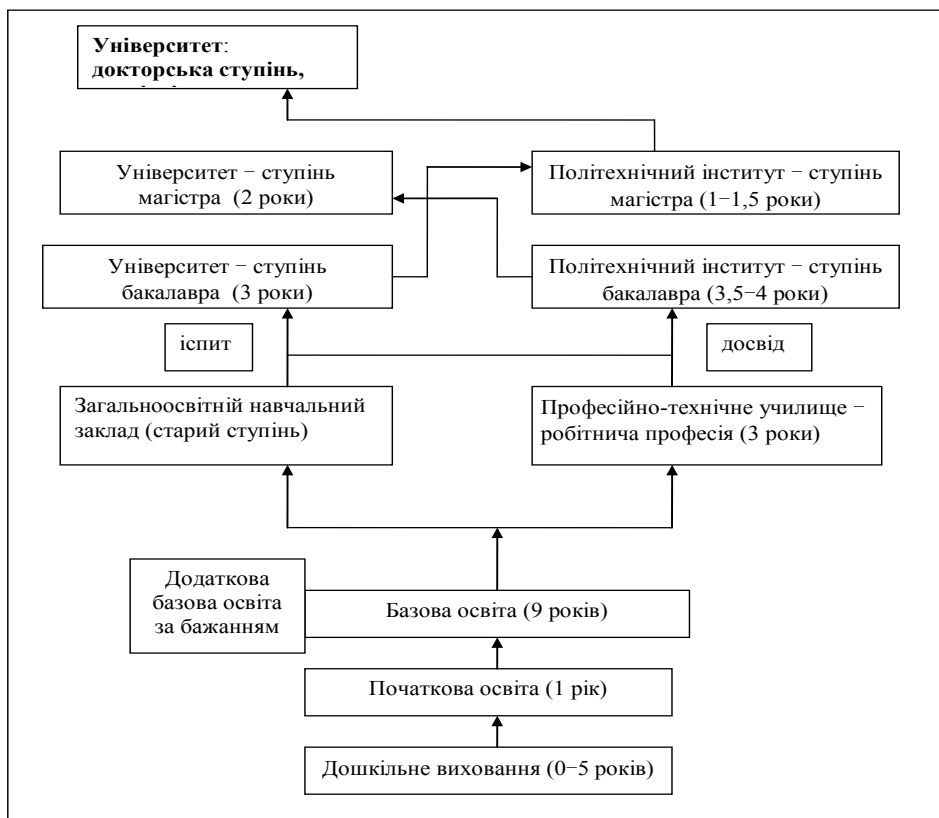

Рис. 1. Структура системи освіти Фінляндії

Головним інструментом виявлення якості знань середньої освіти у країнах світу є дослідження PISA (Programme for International Student Assessment), що раз на 3 роки здійснює Організація економічної співпраці та розвитку (ОЕСР). Оцінюють три навчальні дисципліни: математику, природознавство та читання. У дослідженнях беруть участь 500 тис. 15-річних учнів з 65 країн світу. На цю систему прийнято орієнтуватися світовому співтовариству. Свої перші результати PISA опублікувала у 2001 р., де фіни зайняли перше місце і з того часу завжди були першими.

Створення сьогодишньої системи освіти у Фінляндії почалося у 1960-х рр. і закінчилося всередині 1980-х. Головною особливістю освітньої системи є рівний доступ до безкоштовної середньої освіти. Якість освіти не залежить від типів навчальних закладів та їхнього розташування (місто, село тощо).

У 2000-х рр. фінські загальноосвітні навчальні заклади були визнані кращими в світі, а їхній досвід вивчають чиновники, експерти, вчителі з різних точок світу. Фіни завжди є бажаними гостями на міжнародних освітніх форумах. У дослідженні ОЕСР Фінляндія зайняла перше місце в Європі, а серед країн в ОЕСР – третє, а серед всіх держав, де проводилось тестування – сьоме. Їх випередила Китайська народна республіка (не в цілому, а лише міста Шанхай, Гонконг та Макао). У минулому році вийшли на четверте місце Тайвань та Сінгапур, за ними – Південна Корея

та Японія і Фінляндія. На жаль Україна у цьому рейтингу перебуває далеко позаду.

Заробітна плата вчителів у Фінляндії становить 37 тисяч доларів США на рік.

За результатами PISA міністр освіти та культури Кріста Кіуру анонсувала реформу фінської системи освіти: «...ми – фіни. Нам не потрібні навчальні заклади, як Азії. Нам необхідно, щоб ми перемагали у рейтингах». Вона бачить головну проблему у тому, що в останні роки діти почали втрачати зацікавленість до знань, а особливу тривогу викликають хлопчики.

Керівництво Фінляндії вбачає вдосконалення сучасної освітньої системи у новій програмі підготовки до навчання в цілому, а саме у підготовці дітей дошкільного віку до повноцінного навчання (98 %). Дошкільні установи передано у підпорядкування Міністерству освіти і культури. Також розроблено Програму загальної освіти, на основі якої освітні заклади повинні розробити нові навчальні плани.

Інтернет-джерела

1. Організація економічного співробітництва та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/>. – Назва з екрана.
2. Фінська національна комісія з освіти (2014).
3. Система освіти Фінляндії [Електронний ресурс] // Сучасна освіта : сайт. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/1300/>. – Назва з екрана.

